

Deur dicht voor illegaal gekapt merbau!

Een onderzoek van Milieudefensie
naar merbau in buitendeuren
Deel 3, maart 2010

Milieudefensie. Een wereld te winnen.

Colofon

Onderzoek en tekst:

Danielle van Oijen

Eindredactie: Valesca Mulder

Foto voorpagina:

Greenpeace, Daniel Beltrá

Vormgeving: Ruparo, Amsterdam

Maart 2010

2010, Milieudefensie

Campagne Globalisering

Postbus 19199

1000 GD Amsterdam

Servicelijn: 020 62 62 620

service@milieudefensie.nl

www.milieudefensie.nl

Winkelinspecties:

Jolanda beringen

Roel Blufpand

Maurice Bogaert

Marieke van den Bos

Mariet Dekking

Gertjan van der Deure

Tineke Dooyewaard

Roelof Eshuis

Danny Foppen

Marianne van Gemert

Erik van Gool

Jerien van der Haak

Evert Hassink

Theo van den Heuvel

Ilse Hoenderdos

Jan Huigsloot

Paulette Jansen

Annette Kok

Lucia Kreuger

Ria Leenders

Willem van Leeuwen

Marit van Lieshout

Karen Löhe

Leonie van der Maesen

Lotte mens

Bob Molenaar

Bill Morris

Gery van Nieuwkoop

May Oostdijk

Jeanette Reukers

Peter Rothuizen

Kristel Schaap

Henk van Schaardenburg

Werner von Schneibler

Joky Schoute

Hans Schrijer

Helén Sturm

Jacqueline Theunissen

Bram van Veelen

Jeanette Veldhuizen

Ivo Verburg

Anna Vester

Sieta de Vries

Laura Westendorp

Anja Weststrate

Yvonne Zandbergen

Anneke van Luxemburg-Albers

Pim van Tend

Milieudefensie / Friends of the Earth Netherlands

Met het oplossen en voorkomen van milieuproblemen is een wereld te winnen. Voor onszelf en toekomstige generaties. Milieudefensie is een beweging van mensen die zich hiervoor inzet: lokaal, landelijk en wereldwijd. In Nederland met de steun en inzet van ruim negentigduizend leden en donateurs en tachtig lokale afdelingen. Wereldwijd als lid van Friends of the Earth International. Friends of the Earth is een milieunetwerk met lidorganisaties in zeventig landen verspreid over alle continenten, vijfduizend lokale afdelingen en meer dan twee miljoen leden en donateurs.

This report has been prepared with the financial assistance of the IUCN – Netherlands Committee (IUCN NL). The views expressed, the information and material presented, and the geographical and geopolitical designations used in this product do not imply the expression of any opinion whatsoever on the part of IUCN NL or the institutions and organisations providing IUCN NL with funds.

Inhoudsopgave

Samenvatting	5
I Inleiding	
1.1 Illegale houtkap en de gerelateerde handel in merbau	6
1.2. merbauhandel naar Nederland en EU	6
1.3. Wat doet Europa eraan?	7
II Telapak onderzoekt merbau handel	
2.1 Telapak en merbauhandel	9
2.2 Handelsroutes	10
2.3 Community Logging	10
III Milieudefensie onderzoekt markt voor houten buitendeuren	
3.1. Waarom?	13
3.2. Hoe doet Milieudefensie dat?	13
IV Resultaten Milieudefensie onderzoek	
4.1 Wat staat er op de winkelvloer?	16
4.2 Groene claims	16
4.3 Bedrijven reageren	17
4.4 Deuren import en -productie	21
V Conclusies en Aanbevelingen	
5.1 Conclusies	26
5.2 Scorekaart voor winkelketens	28
5.3 Aanbevelingen	28
Bijlage I. Bezochte vestigingen per winkel	31
Bijlage II. Geënquêteerde bedrijven	32
Bijlage III. Enquête	33

Luchtfoto van
het regenwoud
in Papoea.

Samenvatting

Illegale en destructieve kap gaat onverminderd door in vele bosrijke landen. Dit leidt tot ontbossing, verlies van biodiversiteit en sociale conflicten. Een belangrijke oorzaak is de vraag naar hout op de internationale markt.

Nederland speelt binnen Europa een hoofdrol in de merbauhandel. Dit is vooral te danken aan onze 'merbau-verslaving' voor houten buitendeuren. In 2007 en 2008 is het percentage illegaal gekapte merbau uit Indonesië geschat op 80 procent. Merbauhout is afkomstig van bedreigde boomsoorten die vooral in de laaglandregenwouden van Indonesisch Papoea groeien. Dankzij strengere controles van de Indonesische overheid en het overstappen van bedrijven naar aantoonbaar legaal en duurzaam geproduceerd hout, is dit percentage sindsdien gedaald.

Eind 2009 onderzocht Milieudefensie voor de derde keer op rij het totale assortiment buitendeuren en het beleid voor duurzaam hout van acht winkelketens (Gamma, Praxis, Karwei, Formido, Imabo, Bouwmaat, Hornbach en Multimate) middels winkelinspecties in 58 vestigingen. Daarnaast heeft Milieudefensie de voornaamste producenten en importeurs van merbauhouten buitendeuren geënkquêteerd.

In de acht winkelketens die Milieudefensie heeft onderzocht, staan in november 2009 nog overwegend merbauhouten buitendeuren. De winkelketens introduceren eind 2009 en in de loop van 2010 op grote schaal alternatieven. Dit is een enorme vooruitgang vergeleken met vorig jaar, toen consumenten in de onderzochte winkelketens nog niet de keuze hadden voor legaal en duurzaam geproduceerde houten buitendeuren. Alleen Imabo loopt nog uit de pas. Zij hebben geen concreet beleid met tijdsplan ingevoerd voor het uitfasen van illegaal en destructief gekapt merbau. Hornbach en Multimate hebben wel goed beleid, maar nog geen helder tijdsplan.

Enkele voorlopers onder de producenten en importeurs van houten buitendeuren hebben niet stil gezeten. Steffex en Java Deuren zijn direct betrokken bij het TFT (The Forest Trust) programma om kapconcessies in Papoea te certificeren

voor duurzaam bosbeheer. Kegro deuren heeft in 2009 stappen gezet met de invoering van FSC deuren. Dekker hout heeft een eigen FSC deurenprogramma opgezet in Bolivia. Weekamp deuren is in 2009 gestart met het uit voorraad leveren van FSC deuren en zet dit in 2010 door met FSC tatajuba. Tinga Deuren zet in 2009 houten buitendeuren van FSC merbau in de markt.

Er tekent zich ook bij de producenten en importeurs een duidelijker verschil af tussen bedrijven die stappen nemen en de achterblijvers. Skantrae, Norhtgo, Albo Deuren, Suselbeek Vroomshoop BV en Deurenfabriek Van den Berg BV reageren niet op de vragenlijst van Milieudefensie. Zij zijn niet transparant en de bedrijven hebben een groot aantal merbauhouten buitendeuren in het assortiment. Het is dan ook zeer waarschijnlijk dat zij veel minder stevig inzetten op duurzaam hout.

De Europese Commissie erkent het probleem van illegale houtkap en gerelateerde handel. Zij heeft daarom in 2003 het FLEGT-actieplan gelanceerd met als doel illegale houtkap en -handel tegen te gaan en de ontwikkeling en toepassing van duurzaam bosbeheer wereldwijd te ondersteunen. Ondanks dit actieplan is het nog steeds niet verboden om te handelen in illegaal gekapt hout. Zo draagt de Europese Unie nog steeds volop bij aan de wereldwijde ontbossing en worden de inspanningen van de koplopers ondermijnd.

Daarom wil Milieudefensie dat er zonder verder uitstel Europese wetgeving wordt ingesteld die de handel in illegaal gekapt hout verbiedt. Ook moet de Nederlandse overheid zich harder inzetten om duurzaam hout te promoten, bijvoorbeeld met financiële maatregelen.

De achtergebleven bedrijven moeten een inhaalspurt maken en illegaal en destructief gekapt merbau te vervangen door aantoonbaar legale en duurzame alternatieven. De voorhoede moet het beleid doorzetten naar 100 procent duurzaam hout, zoals hout met het FSC certificaat. Om 'broodje aap' verhalen uit de wereld te helpen zullen consumenten daarnaast beter geïnformeerd moeten worden.

1. Inleiding

1.1. Illegale houtkap en de gerelateerde handel in merbau

Illegale houtkap en gerelateerde handel is wereldwijd een groot probleem, want het lijdt onder meer tot bosdegradatie, verlies aan biodiversiteit, ontbossing en sociale conflicten. Schattingen over de schaal waarop het gebeurt lopen uiteen, maar wijzen uit dat illegale houtkap plaatsvindt in 70 landen.¹ Meer dan de helft van de houtoogst blijkt vaak illegaal te zijn gekapt.² Één van de drijvende krachten achter illegale houtkap is de internationale vraag naar hout. Sinds de jaren negentig erkennen consumerende landen het probleem en hun verantwoordelijkheid om de handel in illegaal gekapt hout te stoppen. Tot nu toe zijn er slechts kleine stappen gezet. Er is nog steeds geen wetgeving in Europa die de handel in illegaal gekapt hout verbiedt. Amerika heeft al wel wetgeving, maar het is de vraag of die effectief is.

Nederland is binnen de Europese Unie een belangrijke importeur van tropisch hardhout en is grootverbruiker van merbau. Het merbauhout komt van een bedreigde boomsoort³ en wordt veelal destructief en illegaal gekapt in Papoea (Indonesië). Indonesië is wereldkampioen ontbossing met jaarlijks een verlies van 1,87 miljoen hectare volgens de Landbouworganisatie van de Verenigde Naties.⁴ Geschat werd dat tot 80 procent van het merbauhout illegaal is gekapt.⁵ Als gevolg van maatregelen van bedrijven en overheid, zal dat percentage iets gedaald zijn. Het is op dit moment niet precies bekend welk aandeel merbau illegaal gekapt is.

Nederland is het enige land in Europa waar de buitendeuren hoofdzakelijk van merbau worden gemaakt. Je kunt wel stellen, dat we aan

een soort 'merbauverslaving' leiden. Daarom doet Milieudefensie nu voor het derde jaar op rij onderzoek naar de markt voor houten buitendeuren in Nederland. Samen met het 'Friends of the Earth' netwerk en nationale organisaties in Indonesië, zoals Telapak, werkt Milieudefensie ook ter plekke aan het tegengaan van illegale houtkap en -handel.

Maar andere spelers in Indonesië nemen stappen. De Indonesische politie voerde in 2005 de handhaving van de wetgeving op houtkap en -handel stevig op en de overheid onderhandelt met de Europese Commissie over een partnerschap om alleen nog maar legaal hout te verhandelen. Ook bedrijven hebben niet stil gezeten. Het is moeilijker om illegaal te kappen, omdat de overheid de regels beter handhaaft. Sommige bedrijven weten dit wel te omzeilen, maar er zijn er ook die – vaak samen met hun Europese partners – hard aan de slag gaan om legaal en duurzaam bosbeheer van de grond te krijgen.

De vraag naar duurzaam hout op de Europese markt stijgt. Zo zijn er een aantal kapegebieden FSC gecertificeerd en wordt in Papoea gewerkt aan certificering voor legale kap en houtketen, als opstap naar FSC certificering. Ondanks deze stappen signaleren nationale en internationale NGO's nog steeds illegale kap en is de meeste houtkap verre van duurzaam. In 2009 gaf een groot congres van vertegenwoordigers van de inheemse bevolking van Papoea een verklaring uit. Deze gaat over de noodzaak om landrechten te respecteren en destructieve praktijken van onder andere boskap, palmoliebedrijven en mijnbouw uit te bannen.

1.2. Merbauhandel naar Nederland en EU

In 2007 heeft James Hewitt voor Milieudefensie uitgebreid onderzoek⁶ gedaan naar de handel in merbauhout in Nederland en de Europese

1 WWF (2002) Forests For Life: Working to protect, manage and restore the world's forests.

2 Seneca Creek Associates and Wood Resources International (2004) Illegal logging and global wood markets: the competitive impacts on the US wood product industry.

3 [Http://www.iucnredlist.org](http://www.iucnredlist.org)

4 FAO (2009) State of the worlds forests

5 Uitleg en bronnen in: Greenpeace en Milieudefensie (2007) Shut the door on illegal merbau!

6 James Hewitt (2007) The supply of merbau from range states through to end users in the Netherlands – A summary of salient information.

Tabel 1: ruwe schattingen van directe import merbau in Nederland in rondhoutequivalenten (RWE) op basis van Eurostat gegevens (aannames worden gemaakt van het percentage merbau in HS* codes)

Herkomst	2004	2005	2006	2007	2008	2009**
Indonesië	9313	11424	11739	9324	8076	7231
Maleisië	2726	3057	3064	3457	4147	3272
China	280	425	806	1241	1461	1307
Totaal	12319	14906	15609	14022	13684	11810

* 44034980, 44034995, 44039980-44039999, 44072905-44072930, 44072939-44072950, 44072968-44072969, 44079994-44079999, 44072931, 44092091, 44092098, 44092991, 44092998, 44181010, 44182010, 44183010-4183090, 44183091, 44183099, 44187100, 44187200, 44187900, 44190010, 44201011, 44209011, 44209091. Gebruikte percentages in werkbladen op te vragen bij Milieudefensie.

**Jaarlijks gemiddelde berekend op basis van cijfers eerste half jaar 2009.

Unie. Eind 2009 heeft hij de gegevens over de omvang van de markt en de herkomst van het hout ge-update aan de hand van de meest recente handelsgegevens (zie tabel 1).

De beschikbaarheid van merbau op de Nederlandse markt lijkt in 2009 niet substantieel te zijn gedaald. De importcijfers laten vanaf 2000 een gestage groei zien, met een grote piek in 2005 en 2006. De import van merbau neemt daarna langzaam af tot het niveau van begin deze eeuw. Niettemin behoudt Nederland daarmee de hoofdrol in de merbauhandel in de Europese Unie.

Indonesië is de grootste leverancier van merbau aan Nederland en is tevens het enige land waar een substantieel aantal merbauhouten deuren vandaan komt. Binnen de productgroepen is het aandeel merbau vrij stabiel. De hoeveelheid mouldings⁷ daarentegen is wel sterk toegenomen, maar vanaf 2007 vervolgens ook weer hard teruggelopen. Waar de deurenimport min of meer stabiel is gebleven en zelfs een lichte stijging laat zien, is de import van gezaagd merbauhout en vloeren vanaf 2007 gedaald.

Ook vanuit Maleisië wordt merbau ingevoerd, maar dan vooral in de vorm van gezaagd hout en minder in mouldings. Merbauvloeren worden sinds 2004 bijna niet meer ingevoerd. De rest van het merbau, dat weliswaar in Indonesië, Maleisië of Papoea Nieuw-Guinea is gekapt, wordt geïmporteerd uit China. Dat hout wordt in

China verwerkt tot vloeren en vervolgens doorgevoerd. Het is waarschijnlijk dat de voorheen groeiende import vanuit China door de financiële crisis in de loop van 2009 sterk is gedaald.

1.3. Wat doet Europa eraan?

De Europese Commissie erkent het probleem van illegale houtkap en gerelateerde handel. Zij heeft daarom in 2003 het FLEGT-actieplan gelanceerd. FLEGT staat voor Forest Law Enforcement Governance and Trade en heeft als doel illegale houtkap en handel tegen te gaan en de ontwikkeling en toepassing van duurzaam bosbeheer wereldwijd te ondersteunen.

De hoekstenen van dit actieplan zijn de VPA's (Voluntary Partnership Agreements), waarbinnen de Europese Commissie met producentenlanden bindende afspraken maakt over de handel in legaal gekapt hout. Ook Indonesië en Maleisië, waar merbauhout wordt geoogst en verhandeld, onderhandelen al jaren over een VPA. In Indonesië is een definitie voor legale kap ontwikkeld en wordt een systeem om hout te traceren getest en besproken. In Maleisië lopen de onderhandelingen stroef, omdat de overheid intern verdeeld is en er zeer veel onopgeloste sociale kwesties over bijvoorbeeld land- en gebruiksrechten liggen. De VPA-onderhandelingen zijn zinvolle, maar langdurige processen.

De Europese Commissie erkent ook dat er aanvullende handelsmaatregelen moeten worden genomen, zodat ook consumenten van het ille-

⁷ Mouldings = profielen (plinten, lijstwerk enzovoorts)

Illegale kap van een *Intsia spec.*, beter bekend als "merbau"

gaal gekapte hout hun verantwoordelijkheid nemen. De Europese Commissie lanceerde een zeer zwak voorstel voor wetgeving in oktober 2008 – 5 jaar na het begin van het actieplan. Daarin wordt het niet strafbaar gesteld om in illegaal gekapt hout te handelen. Het Europees Parlement nam daarop in april 2009 met grote meerderheid een sterk verstevigd wetsvoorstel

aan. De Landbouwwaad smoorde deze euforie in de kiem met haar zwakke positie in december 2009. In 2010 zullen de Landbouwwaad en het Europees Parlement moeten gaan onderhandelen en zij zullen trachten om voor de zomer tot een compromis te komen. Zelfs als dat lukt, zal het nog zeker één tot twee jaar duren voordat de wetgeving van kracht wordt.

2. Telapak onderzoekt merbauhandel

2.1. Telapak en merbauhandel

Telapak is een Indonesische NGO, die al jarenlang onderzoek doet naar en campagne voert op illegale houtkap en -handel in Indonesië. Daarnaast werkt ze samen met lokale gemeenschappen om duurzaam bosbeheer op te zetten en capaciteit op te bouwen voor het monitoren van illegale houtkap. Telapak heeft eind 2009 samengewerkt met Milieudefensie om de gang van zaken omtrent illegale houtkap in Papoea en de daaraan gerelateerde handel te onderzoeken. Het onderzoek had tot doel uit te vinden of er structurele veranderingen hebben plaatsgevonden. Telapak heeft daartoe veldwerk verricht in Papoea en op de Molukken. Ook hebben zij handelsstromen gevolgd naar Sulawesi en Java, waarvandaan de houtproducten worden geëxporteerd. Enkele resultaten van dit onderzoek worden hieronder beschreven.

Intsia spec. is de boom die het merbauhout levert. Ook wel bekend onder de lokale namen 'kayu besi', 'ipil' en 'bayam'. Traditioneel wordt dit hout gebruikt voor constructie van huizen en bruggen. In de internationale markt wordt het vooral toegepast in vloeren, deuren en tuinmeubelen. Merbau, dat groeit in de laaglandbossen in de noordelijke en westelijke delen van Papoea, is voor kapbedrijven de meest gewilde houtsoort van dat eiland. Dit bos wordt niet alleen bedreigd door illegale en destructieve houtkap. Er liggen ook plannen voor de aanleg van een trans-Papoea weg, ongeveer 4500 km aan wegen, dwars door het merbaugebied. De wegen zijn de eerste stap naar bosdegradatie en ontbossing, omdat de opengelegde bossen gemakkelijker toegankelijk zijn voor illegale houtkappers en stropers.

Op dit moment zijn er volgens gegevens van de Indonesische overheid in West-Papoea 19 bedrijven (3.877.860 hectare) actief in merbau gebied en in Papoea 25 bedrijven (5.400.423 hectare).

In de provincie Papoea heeft de gouverneur, Barnabas Suebu, vanaf 1 januari 2008 een ban op de export van stammen⁸ ingesteld. Het gekapte merbau wordt in de provincie gezaagd en uitgevoerd naar Surabaya op Java voor de export. In de houtverwerkende industrie op Java is door deze ban een tekort aan stammen ontstaan.

⁸ Governor Instruction No. 522.2/4054/SET gedateerd 19 december 2007

De uitbreiding van de 'Trans West Papua Highway', een controversieel project dat het regenwoud van Papoea open zal leggen voor kap- en mijnbedrijven.

Belangrijke handelsroutes van merbau uit Indonesië naar Europa

2.2. Handelsroutes

De merbaukap en -handel vindt nu voornamelijk plaats in de provincie West-Papoea. Merbau wordt vanuit West-Papoea in stammen gezaagd, of als verwerkt product uitgevoerd. Voor de grote handhavingsoperatie van 2005, werd daar op grote schaal illegaal gekapt. Omdat de kapbedrijven nu discreter te werk moeten gaan, is deze grootschalige illegale houtkap afgenomen, maar nog niet verdwenen. Zo zijn in mei 2008 twee bedrijven (Kaltim Utama en Centrico) aangeklaagd voor de kap van merbaubomen buiten hun officiële kapgebied.⁹

De kapgebieden in Teluk Bintuni zijn Manimere en Zuid-Moskona, waarvandaan het hout via drie riviersystemen wordt uitgevoerd. In Zuid-Sorong is een zagerij, die in merbau is gespecialiseerd. De zagerij neemt af van anonieme bronnen uit dorpen, waarvan de kans groot is dat het illegaal gekapt is, en twee kapconcessies in Kais en Mogatemi. Het merbauhout wordt met houten en stalen boten uitgevoerd naar Surabaya. Uit veldonderzoek van Telapak blijkt dat een kapbedrijf in Zuid-Sorong illegale kap stimuleert en dit hout opkoopt van de lokale bevolking voor IDR 25.000/m³ (ongeveer 2 Euro per kubieke meter hout). In Sausapor bezocht Telapak een groot kapbedrijf waarbij merbaustammen groter

dan een diameter werden opgeslagen. Deze stammen hadden bestemming Surabaya. Ruw gezaagd hout wordt via Sorong, Fakfak en Kaimana vervoerd met traditionele houten boten. Grotere hoeveelheden worden van Jayapura en Manokwari vervoerd. Stammen worden via vier routes verhandeld: Biak (eiland voor Papoea), Surabaya (Tanjung Perak) of Semarang (Tanjung Mas) op Java en Makassar in Zuid-Sulawesi. Op Java is een enorme houtverwerkende industrie, die eindproducten voor de export produceert. In oktober 2009 is de smokkel van 23 containers merbaustammen voorkomen door de douane. Deze stammen kwamen via Makassar. In Surabaya zijn in april 2009 ook negen containers met illegaal gekapt merbau in beslag genomen.¹⁰

Telapak vermoedt dat Makassar steeds belangrijker wordt voor de handel in illegaal gekapt merbau. In de Soekarno-Hatta haven wordt het merbau snel van de schepen uit Maluku (Buru Islands) en Papoea geladen en naar zagerijen en houtverwerkende industrie gebracht, die dicht bij de haven liggen.

⁹ <http://www.korantempo.com/korantempo/koran/2008/05/19/Nusa/krn.20080519.131220.id.html>

¹⁰ <http://news.okezone.com/read/2009/05/18/1/220861/9-kontainer-merbau-gagal-diselundupkan-ke-china>

2.3. Community Logging

De inheemse en lokale bevolking in Papoea heeft land- en gebruiksrechten op de bosgebieden en deze gebieden zijn van essentieel belang voor de sociaal-economische ontwikkeling. Van de grootschalige houtkap door bedrijven ziet de lokale bevolking vaak geen cent terug. Daarom heeft Telapak als doelstelling de lokale en inheemse bevolking te organiseren. Telapak wil met hen werken aan duurzaam beheer van de bossen als alternatief voor de grootschalige des-

tructieve kap door bedrijven. Zo hebben ze een duurzaam bosbeheerproject opgestart met de Knassaimos stam.

In een groter verband hebben vertegenwoordigers van de inheemse en lokale bevolking een krachtige verklaring uitgegeven (zie kader). Ook daarin ligt de nadruk op het erkennen van land- en gebruiksrechten en het bevorderen van de welvaart en welzijn van de bevolking middels duurzaam landgebruik en bosbeheer.

“Mahai Mamuna” oorlogsdans uitgevoerd op ‘Jayapura beach’.

DECLARATION OF THE FIRST CONGRESS

SAVE THE PEOPLES AND FOREST OF PAPUA

PORT NUMBAY, NOVEMBER 21TH, 2009

WE, THE PARTICIPANTS OF THE FIRST CONGRESS, RECOGNIZE THAT PAPUA CUSTOMARY (ADAT) COMMUNITY UNDERGOES MARGINALIZATION AND NEGLECTION FROM THE PROCESS OF DEVELOPMENT IN RELATION TO THE OPENING AND EXPANSION OF PALM OIL PLANTATION, MINING, DECENTRALISATION, MILITARY INFRASTRUCTURE CONSTRUCTION ACTIVITIES AND LOGGING CONCESSIONS IN WHICH THESE ACTIVITIES DO NOT RESPECT AND REGONIZE ADAT COMMUNITY RIGHTS AND CAUSE HUMAN RIGHTS VIOLATIONS IN THE LAND OF PAPUA.

WE ACKNOWLEDGE THAT PAPUA ADAT COMMUNITY HAVE BEEN THE KEY PLAYERS AND MAIN ACTORS IN NATURAL RESOURCES BASED-LOCAL WISDOM MANAGEMENT FOR CENTURIES. WE UNDERSTAND THAT ALL DEVELOPMENT ACTIVITIES SHOULD INVOLVE ADAT COMMUNITY AND ALL OF THE OUTCOMES SHOULD BE MAINLY INTENDED TO IMPROVE THE WELFARE OF PAPUANS

REFLECTING THE REALITY, WE, THE PARTICIPANTS OF FIRST CONGRESS, SAVE THE PEOPLE AND FOREST OF PAPUA, WHICH BRINGS TOGETHER CUSTOMARY LEADERS, FAITH-BASED ORGANIZATIONS, CSO/NGO ACTIVISTS, WOMEN REPRESENTATION, EXPRESS OUR CONCERN AND POSITION TO PUSH FORWARD FOR A RECOGNITION, PROTECTION OF ADAT CUSTOMARY RIGHTS AND EMPOWER ADAT COMMUNITY. WE AFFIRM THAT PAPUA MUST BE MADE AS A PEACEFUL AND PROSPEROUS LAND, FREE FROM VIOLATIONS AND INTIMIDATIONS. THIS COMMITMENT INSPIRES US TO ISSUE A DECLARATION IN THIS FIRST KONGRESS SAVE THE PEOPLE AND FOREST OF PAPUA WITH THE AFFIRMATION THAT:

IT IS THE RESPONSIBILTY OF THE STATE TO SAVE THE PEOPLE AND FOREST OF PAPUA,^μ

WE THEREFORE DECLARE:

1. PAPUAS LAND IS PAPUANS MOTHER WHO GIVES THE LIFE. THE LAND OF PAPUA IS THE ANCESTRAL HERITAGE OF ADAT COMMUNITY. THUS, IT BELONGS TO ADAT PEOPLE. THEREFORE, THE LAND IS NOT FOR SALE
2. THE TITLE OF ADAT, AS AN INSEPERABLE PART OF ADAT ASSETS, SHOULD NOT BE AWARDED TO NON PAPUANS
3. ALL NATURAL RESOURCES MANAGEMENT IN THE LAND OF PAPUA SHOULD BE FREE FROM MILITARY AND POLICE INTERVENTION AND INVOLVEMENT
4. ALL DEVELOPMENT IN THE LAND OF PAPUA AND ITS UTILITY IS PRIMARILY INTENDED TO IMPROVE THE WELAFARE OF ADAT COMMUNITY. THEREFORE, ADAT COMMUNITY SHOULD BE INVOLVED AND PARTICIPATE ACTIVELY IN ALL DEVELOPMENT PROCESS
5. ALL FORMS OF EXPLOITATION OVER NATURAL RESOURCES IN THE LAND OF PAPUA WHICH DESTROYS ENVIRONMENT AND CAUSES HUMAN RIGHTS VIOLATIONS SHOULD BE STOPPED.
6. THE LAND OF PAPUA SHOULD BE FREE FROM INTELLECTUAL PROSTITUTION DONE BY ACADEMICS AND CSO ACTIVISTS WHICH OFTEN LEGITIMATES DECENTRALIZATION, DESTROYS ENVIRONMENT AND PRESERVED LOCAL WISDOM
7. DECENTRALIZATION IN THE LAND OF PAPUA HAS CREATED NEW PROBLEMS, CAUSED HORIZONTAL CONFLICTS WHICH DESTROYS THE EXISTING ADAT COMMUNITY STRUCTURE. THEREFORE, THE DECENTRALIZATION OF REGENCY/CITY AND PROVINCE IN THE LAND OF PAPUA SHOULD BE STOPPED.
8. ALL FORMS OF ACTIVITIES AND INITIATIVES FOR CARBON TRADE AND CARBON COMPENSATION WHICH DO NOT RECOGNIZE THE RIGHTS OF ADAT COMMUNITY IN LAND OF PAPUA SHOULD BE STOPPED.
9. THE ENVIRONMENTAL AWARD GIVEN TO GOVERNOR OF PAPUA PROVINCE INDICATES AN APPRECIATION OF INTERNATIONAL COMMUNITY FOR THE EFFORTS TO SUSTAIN AND PROTECT PEOPLE AND FOREST OF PAPUA. THEREFORE, GOVERNMENT OF PAPUA SHOULD MATERIALIZE AND REALIZE THEIR SUPPORT FOR THE PROTECTION OF PAPUA LAND
10. THE VIOLATIONS OF INTELLECTUAL RIGHTS DONE BY NATIONAL AND INTERNATIONAL INSTITUTIONS AND RESEARCHERS OVER PAPUA ENDEMIC FLORA AND FAUNA SHOULD BE STOPPED
11. ADAT COMMUNITY HAS EXPERIENCED DRAMATIC DEPOPULATION. THEREFORE, STATE-SPONSORED FAMILY PLANNING SHOULD BE STOPPED AND ALL PARTIES SHOULD SERIOUSLY COMBAT THE SPREAD OF HIV/AIDS, IMPROVE MOTHER AND CHILDREN HEALTH AND NUTRITION AND PROMOTE EDUCATION QUALITY
12. ADAT COMMUNITY IN THE LAND OF PAPUA IN ALL LEVELS AND THEIR RESPECTIVE REGIONS SHOULD STRENGTHEN THEIR ADAT STRUCTURE AND THEIR CAPACITY AND PRESERVE ADAT VALUES AND NORMS.

ALL REGULATIONS ISSUED BY GOVERNMENT WHICH DO NOT RECOGNIZE AND PROTECT AND EMPOWER ADAT COMMUNITY IN THE LAND OF PAPUA SHOULD BE REMOVED.

WORK FOR YOUR BELOVING LAND
UNITED WE CAN, WE CAN UNITE
SAVE THE PEOPLE AND FOREST OF PAPUA
GOD BLESS THE LAND OF PAPUA
DECLARATOR OF THE FIRST CONGRESS

3. Milieudefensie onderzoekt markt voor houten buitendeuren

3.1. Waarom?

Milieudefensie voert voor het derde jaar op rij onderzoek uit naar de markt voor houten buitendeuren in Nederland. Dit om een beeld te krijgen van de productie, verkoop en herkomst van merbauproducten in Nederland. Het merbauhout is afkomstig van bedreigde boomsoorten die veelal illegaal en destructief worden gekapt. Nederland speelt binnen Europa een hoofdrol in de merbauhandel. Het voornaamste eindgebruik van merbau is houten buitendeuren. Vloeren zijn in tegenstelling tot vorig jaar niet onderzocht, omdat Milieudefensie de kansen op milieuresultaat dit jaar hoger inschatte bij een focus op houten buitendeuren.

Milieudefensie wil met dit jaarlijks terugkerende onderzoek de bedrijven aansporen om alleen te handelen in legaal en duurzaam geproduceerd hout. Het is daarbij noodzakelijk dat alterna-

tieven worden ontwikkeld voor merbauhouten buitendeuren en dat er daarnaast uitsluitend gecertificeerd merbau van legaal en duurzaam bosbeheer wordt gebruikt.

Milieudefensie gebruikt deze case ook om aan te tonen dat er nog steeds illegaal gekapt en verdacht hout in de winkelschappen ligt. De noodzaak voor stevige Europese wetgeving, die de handel in illegaal gekapt hout verbiedt, is onverminderd groot.

3.2. Hoe doet Milieudefensie dat?

Winkelinspecties

In de tweede helft van november 2009 heeft Milieudefensie 58 vestigingen van acht winkelketens bezocht. Per winkelketen zijn tenminste drie vestigingen bezocht (zie bijlage I). De winkelketens zijn Gamma, Praxis, Karwei, Formido, Imabo, Bouwmaat, Hornbach en Multimate. Dit

Illegaal gekapte bomen op schepen

zijn dezelfde winkelketens als in de twee eerdere versies van ons onderzoek, zodat Milieudefensie de resultaten goed kan vergelijken. Milieudefensie heeft daartoe ook dezelfde onderzoeksmethoden toegepast als voorgaande jaren.

De onderzoekers hebben op de winkelvloer de volgende aspecten van houten buitendeuren geïnventariseerd: houtsoort, merk, land van herkomst, milieucclaims, certificaten voor legaal of duurzaam bosbeheer. Daarbij worden niet alleen de merbauhouten buitendeuren geïnventariseerd, maar ook de houten buitendeuren van andere houtsoorten. Zo ontstaat een overzicht van het totale assortiment houten buitendeuren, inclusief de alternatieven voor merbau. De onderzoekers zijn vrijwilligers, die voorafgaand aan het winkelbezoek middels een uitgebreide handleiding zijn getraind.

De onderzoekers kijken tijdens de winkelinspecties door de ogen van de consument. De verzamelde informatie geeft daardoor een beeld van het beschikbare assortiment houten buitendeuren voor consumenten. Het is echter geen representatieve afspiegeling van het totale aanbod op de Nederlandse markt. Alle informatie is centraal ingevoerd en ter controle en aanvulling verstuurd naar de bedrijven. Daarbij zijn ook vragen gesteld over het beleid voor duurzaam hout en legaliteit van het merbauhout.

Enquête

Op 30 november heeft Milieudefensie per post een enquête verstuurd naar zestien producenten en importeurs van houten buitendeuren in Nederland (bijlage II). In deze enquête (bijlage III) zijn vragen gesteld over het assortiment, de herkomst, legale of duurzame productie van dit hout en het houtbeleid. De bedrijven hebben tot 4 januari 2010 de tijd gekregen om te reageren. Dit zijn dezelfde bedrijven als de voorgaande twee jaar. Ze zijn geselecteerd, omdat zij het grootste deel van de markt voor consumenten en professionals bedienen.

De activiteiten van Dehagro zijn overgenomen door Bruynzeel deuren. Ook zijn dit jaar Tinga Deuren & Ramen BV en Dekker hout Vianen toegevoegd, omdat zij belangrijke spelers zijn in de buitendeurenmarkt. De bedrijven die een showroom hebben – Bruynzeel, Norhtgo en Skantrae – zijn bezocht door onderzoekers van Milieudefensie om informatie uit de enquête over het assortiment aan te vullen en informatie te verkrijgen van de medewerkers.

Scorekaart

Dit jaar wil Milieudefensie de acht bedrijven uit de winkelinspecties met elkaar vergelijken. Dit om duidelijker in beeld te krijgen welke bedrijven grote stappen hebben gezet en welke bedrijven achterblijven. Zo kunnen we de bedrijven die resultaat behalen in het uitfaseren van illegaal en destructief gekapt merbau uitlichten en de achterblijvers flink aansporen het goede voorbeeld te volgen. Dit is belangrijk, omdat een 'level playing field' essentieel is voor het vergroten van het aandeel duurzaam hout. De zwarte schapen ondermijnen de concurrentiepositie van de koplopers met hun goedkopere illegaal en destructief gekapte hout. Voor de consument wordt het door een vergelijking bovendien duidelijker bij welke winkelketens zij terecht kunnen voor duurzaam geproduceerde houten buitendeuren.

De bedrijven worden door Milieudefensie beoordeeld en kunnen scoren op de volgende onderdelen:

- drie aspecten van hun beleid: inhoud, tijdsplan en doelstellingen
- twee aspecten van het assortiment: aandeel niet gecertificeerd merbau in het assortiment en aandeel aantoonbaar legaal en duurzaam hout in het assortiment

De informatie over deze onderdelen is afkomstig uit de winkelinspecties van Milieudefensie en de informatie uit de vragenlijsten, die de bedrijven hebben ingevuld. Op basis van de scores worden de winkelketens ingedeeld in drie categorieën: 1. Deur zit potdicht voor duurzame alternatieven merbau 2. Duurzame alternatieven hebben een voet tussen de deur 3. Deur staat wijd open voor duurzame alternatieven.

Uitleg certificaten en organisaties voor duurzaam en legaal bosbeheer, die van toepassing zijn op de houten buitendeuren in het Milieudefensie onderzoek.

The Forest Trust (**TFT**, voorheen Tropical Forest Trust) is een organisatie zonder winst-oogmerk en is opgericht in 1999 met als doelstelling het beschermen van bossen door middel van duurzaam bosbeheer. TFT assisteert bedrijven en gemeenschappen in het opzetten van gecontroleerde handelsketens en het toewerken naar certificering voor duurzaam bosbeheer onder FSC. TFT leden committeren zich aan producten van TFT bossenprojecten en FSC bossen. De eerste stap is het uitsluiten van onbekend, verdacht of illegaal gekapt hout middels het 'Wood Control System'. Java Deuren en Steffex (CanDo deuren) zijn lid van TFT. Manokwari Mandiri Lestari en Mondialindo Satya Pratama zijn de bedrijven, die in Papoea de bossenprojecten van TFT draaien. Zie ook www.tropicalforesttrust.com.

Forest Stewardship Council (**FSC**) is een internationale organisatie die verantwoord bosbeheer stimuleert. FSC stelt wereldwijde standaarden voor bosbeheer op, met daaraan gekoppeld een keurmerk. Basis voor deze standaarden, die per land of regio verder worden uitgewerkt, zijn de tien principes voor goed bosbeheer. Als beseigenaren zich aan de FSC standaarden houden, kan hun bos worden gecertificeerd. Onafhankelijke controleurs zien toe op naleving van de regels. Wereldwijd is op het moment van schrijven ruim 109 miljoen hectare bos in 81 landen FSC-gecertificeerd. Meer dan 10 duizend bedrijven wereldwijd hebben het zogeheten 'chain-of-custody-certificaat'. Dankzij dit certificaat weten de eindgebruikers zeker dat de FSC-gecertificeerde producten uit een FSC-gecertificeerd bos komen. Onder deze bedrijven zijn 577 Nederlandse bedrijven. FSC wordt gesteund door veel maatschappelijke organisaties. Zie ook www.fsc.nl.

Programme for the Endorsement of Forest Certification (**PEFC**) is een internationale NGO zonder winstoogmerk, met als doelstelling de promotie van duurzaam bosbeheer door certificering. PEFC is een paraplu-organisatie, die nationale certificeringssystemen goedkeurt. Op het moment van schrijven vallen dertig nationale certificeringssystemen onder PEFC en is

220 miljoen hectare gecertificeerd (www.pefc.org). PEFC is in 1999 opgericht door bosbouwers uit verschillende Europese landen en heeft veel minder draagvlak onder maatschappelijke organisaties dan bijvoorbeeld FSC, omdat het vooral buiten Europa PEFC systemen, die geen duurzaamheid garanderen, accepteert. Zo is ook de 'Malaysian Timber Certification Council' (MTCC) in 2009 goedgekeurd. MTCC is in 1998 opgericht om het Malaysian Timber Certification System (MTCS) te ontwikkelen en operationaliseren. Maatschappelijke organisaties stellen onder meer dat MTCS een zwakke 'chain of custody' heeft en er zijn sociale conflicten in MTCS bossen met de lokale bevolking.

Keurhout is onderdeel van de WNH, de Vereniging van Nederlandse Houtondernemingen. Een onafhankelijk college van deskundigen toetst individuele certificaten en certificeringssystemen voor duurzaam en legaal bosbeheer en gecertificeerde (CB's) voeren de feitelijke controle uit op de CoC in de Europese Unie. Milieudefensie vindt dit systeem niet onafhankelijk, omdat er geen gelijke machtsverdeling is tussen belanghebbenden. De economische belangen zijn doorslaggevend. Keurhout accepteert systemen en certificaten, die geen duurzaamheid of legaliteit garanderen, zoals MTCC. Zie ook www.keurhout.nl

BRIK staat voor Badan Revitalisasi Industri Kehutanan. Bedrijven die houtproducten willen exporteren uit Indonesië, moeten lid van deze organisatie zijn. BRIK accepteert de aanvragen voor export van ongeveer 4 duizend bedrijven uit de houtverwerkende industrie. Deze papieren exercitie geeft geen garanties voor legaliteit van het hout, want structurele controles op illegale houtkap ontbreken en de documenten zijn op de zwarte markt verkrijgbaar.

4. Resultaten Milieudefensie onderzoek

4.1. Wat staat er op de winkelvloer?

In de acht winkelketens die Milieudefensie onderzoekt, stonden in november 2009 nog zeer veel merbauhouten buitendeuren. De winkelketens geven aan, dat ze eind 2009 en in de loop van 2010 op grote schaal alternatieven introduceren. In tabel 2 staan de resultaten van de winkelinspecties en de reacties van winkelketens samengevat. In vergelijking met de afgelopen jaren, toen houten buitendeuren van vijf verschillende houtsoorten werden geïnventariseerd, is het gebruikte aantal houtsoorten bijna verdubbeld en zijn voor het eerst houten buitendeuren van aantoonbaar duurzaam en legaal geproduceerd hout geïnventariseerd.

4.2. Groene claims

Op de winkelvloer is voor consumenten over het algemeen zeer weinig informatie te vinden over de houtsoort, de herkomst en de legaliteit

of duurzaamheid van de houten buitendeuren. Daarom spreken de onderzoekers van Milieudefensie tijdens de winkelinspecties met de aanwezige medewerkers. Dit levert anekdotisch materiaal op en wordt aangevuld met een scan van de websites, ook een belangrijke informatiebron voor een klant van houten buitendeuren. Deze informatie geeft een beeld van wat consumenten voorgeschoteld krijgen aan informatie, als zij vragen hebben over de legaliteit of duurzaamheid van het hout.

Bij Formido zeggen medewerkers dat al het hout FSC gecertificeerd is, terwijl de winkel vol staat met ongecertificeerd merbau. Deze verwarring is mogelijk ontstaan, doordat veel van de binnendeuren wel geleverd worden in FSC. In een andere winkel van Formido krijgt de onderzoeker te horen dat *“je het niet zo nauw moet nemen met die keurmerken”* en dat de klant nu nog snel de korting mee kan pakken op de ongecertificeerde merbau buitendeuren. De website is helder, maar bij de pagina over

**Merbau
voordeuren in
een bouwmarkt**

LIESBETH SLUITER

deuren is in het geval van voordeuren nog geen informatie opgenomen over alternatieven voor illegaal en destructief gekapt merbau.

Een medewerker bij Hornbach is zeer eerlijk door te stellen, dat bijna alle deuren in de winkel zijn gemaakt van niet duurzaam gekapt merbauhout. Ook is hij op de hoogte van het feit dat binnenkort FSC cedrorana ingevoerd zal worden. Hij zegt, dat steeds meer mensen om FSC vragen en dat de concurrentie het ook aanbiedt, waardoor Hornbach niet achter kan blijven.

Bij Bouwmaat weten winkelmedewerkers ook, dat zeer binnenkort de merbauhouten buitendeuren vervangen zullen worden door duurzame alternatieven.

In sommige Praxis winkels is al volop goede informatie beschikbaar over de overstap naar TFT en FSC houten buitendeuren van CanDo. Niet alle winkelmedewerkers zijn goed op de hoogte: *“Al het hout is FSC, dat moet tegenwoordig. Het komt van plantages. Vanuit de lucht kun je zien dat de bomen op rijen staan. Er wordt niet meer in het wild gekapt.”* Bij Praxis vindt Milieudefensie ook informatie over de actie van CanDo (Steffex) om per verkochte deur een bedrag aan Stichting Aap over te maken.

In de Gamma treffen Milieudefensie onderzoekers een mix van goede informatie en ‘broodje aap’ verhalen aan. Zo stellen verschillende medewerkers, dat al het hout in de winkel FSC-gecertificeerd is, terwijl dit niet het geval is. Anderen weten dat er wel gecertificeerde houten buitendeuren van CanDo aan komen.

Bij Imabo geeft een winkelmedewerker een omgekeerd beeld van de werkelijkheid: *“Er wordt tegenwoordig bijna alleen nog maar met duurzaam hout gewerkt, behalve bij restpartijen bij de Gamma ofzo. Ik ben daar zelf ook blij mee.”* Zorgelijk is dat in de Imabofolder bij het tuinhout het volgende wordt beweerd: *“Imabo kiest voor duurzaam hout. Over duurzaamheid doen heel veel verhalen de ronde. Imabo heeft haar eigen verhaal en het kernwoord daarin is duidelijk. Ons hout komt uit duurzaam beheerde bossen en is niet illegaal gekapt. Hoe we dat weten? Door het te controleren en door hout te kopen bij erkende toeleveranciers.”* En in het Magazine Bouwen en Binnen van 2010 staat: *“Imabo vindt zorg voor het milieu en daarmee duurzaamheid heel belangrijk. Dat vind u terug in ons assortiment, bijvoorbeeld bij onze houtaf-*

deling. U treft daar een groot aanbod van hout uit verantwoord beheerde bossen. [...] Alleen in Nederland zijn bijvoorbeeld al duizenden gecertificeerde producten verkrijgbaar. [...] Bij Imabo weet u wat voor hout u koopt!” Deze informatie kan consumenten op het verkeerde been zetten, want Imabo verkoopt volop hout uit risicogebieden van illegale en destructieve kap, zoals merbau en bangkirai. Zonder onafhankelijk gecontroleerd certificaat voor duurzaam en legaal bosbeheer, kan Imabo op dit hout geen enkele garantie geven aan consumenten.

Een Karweimedewerker zoekt goed uit voor de Milieudefensie onderzoeker hoe het zit met de huidige niet gecertificeerde buitendeuren en de overgang naar FSC en TFT buitendeuren.

4.3. Bedrijven reageren

De resultaten van de winkelinspecties zijn samen met een aantal vragen over het houtbeleid voorgelegd aan de winkelketens. In deze paragraaf worden de reacties samengevat.

Bouwmaat heeft twee jaar geleden een MVO beleid opgesteld. Dit komt tot uiting in het assortiment dat uit meer duurzaam gecertificeerd hout en energiebesparende en brandwerende producten bestaat. De vraag naar dit soort producten wordt volgens Bouwmaat steeds groter en waar geen vraag is, wordt deze opgewekt. De marketingcommunicatiemiddelen, zoals de actiekant, en de opleiding van personeel ondersteunen dit. Alle toeleveranciers moeten een

Acties van winkelketens na Milieudefensie merbau rapport 2008

Dit jaar zijn voor het eerst bij de onderzochte winkelketens voor consumenten houten buitendeuren beschikbaar, van aantoonbaar legaal en duurzaam geproduceerd hout. Het overleg van Formido, Praxis, Karwei en Gamma met de toeleverancier over het traject naar gecertificeerde houten buitendeuren is in een stroomversnelling geraakt. De FSC en TFT alternatieven voor ongecertificeerd merbau stromen vanaf eind 2009 in bij deze ketens, en ook bij Multimate. Bouwmaat heeft anderhalf jaar geleden samen met Bruynzeel de eerste stappen gezet naar duurzaam gecertificeerde balkondeuren en zet in 2009 en 2010 FSC gecertificeerde alternatieven voor merbau en TFT merbau in de markt. Begin 2010 voert Hornbach het FSC assortiment van Dekker hout in en ze werkt met Skantrae aan de ontwikkeling van FSC deuren.

Tabel 2: Resultaten winkelinspecties van het assortiment houten buitendeuren inclusief reactie en controle winkelketens

Bedrijf	Hout soort	Merk	Herkomst	Aantoonbaar duurzaam / legaal geproduceerd hout*	Afzet 2009**
Bouw maat	merbau	Java deuren / Bruynzeel / Horizon / Skantrae	Indonesië	Nee. Vanaf medio 2010 voordeuren 100% onder TFT. Vanaf week 7 t/m 10 alle merbau balkondeuren vervangen door FSC alternatief (tatajuba)	Java / Bruynzeel 19.000 stuks, Horizon 50.
	meranti	Bruynzeel	Indonesië	Nee. Meranti balkondeuren worden vervangen door FSC alternatief (tatajuba)	900
Formido	merbau	CanDo 500 en 600 serie en Maestro van Steffex	Irian Jaya, Indonesië	Nee. Enkele modellen van de 500/600 serie zijn eind 2009 ingestroomd met TFT. Maestro vanaf jan 2010 in TFT. Sep 2010 alleen nog maar TFT merbau.	71%, 1% TFT
	tatajuba	CanDo 500 en 600 serie van Steffex	Mato-grosso, Brazilië	FSC. Uitgebreid tot 40% van buitendeuren in sep 2010.	1%
	vuren	CanDo 400 serie, Steffex	Polen	Nee. Vanaf apr 2010 stromen FSC vuren deuren in.	15%
	hardhout	Cando tuin en balkondeuren, Steffex	Indonesië	Nee	10%
Gamma	merbau	Cando 500 en 600 serie van Steffex	Irian Jaya, Indonesië	Nee. Modellen TFT stromen in, in het 4e kwartaal van 2009. In sep 2010 100% TFT merbau.	58%. 1% TFT.
	vuren	Cando 400 serie, Steffex	Polen	Nee. Vanaf apr 2010 stromen FSC vuren deuren in.	31%
	hardhout	Cando tuin en balkondeuren	Indonesië	Nee	6%
	thermo merpauh	Cando HH 559, ML 584	Maleisië	MTCC. Tijdelijk model.	4%
Karwei	merbau	Cando 500 en 600 serie van Steffex	Irian Jaya, Indonesië	Nee. Modellen TFT stromen in, in het 4e kwartaal van 2009. In sep 2010 100% TFT merbau.	69.9% en 0.7% TFT
	vuren	Cando 400 serie, Steffex	Polen	Nee. Vanaf apr 2010 stromen FSC vuren deuren in.	17.8%
	hardhout	Cando tuin en balkondeuren	Indonesië	Nee	9.6%
	thermo merpauh	Cando HH 559, ML 584	Maleisië	MTCC. Tijdelijk model.	2.1%

* De keurmerken die in deze kolom worden genoemd, staan uitgelegd in bovenstaand kader.

** In aantal buitendeuren of percentage van de totale afzet per winkelketen, afhankelijk van de door de winkelketen aangeleverde informatie. Sommige winkelketens willen niets vrijgeven over hun afzet.

Vervolg tabel 2

Bedrijf	Hout soort	Merk	Herkomst	Aantoonbaar duurzaam / legaal geproduceerd hout*	Afzet 2009**
Hornbach	merbau	Skantreae, Java deuren	Indonesië	Nee. Hornbach geeft BRIK op voor Skantreae.	-
	meranti	Skantreae	Indonesië	Nee. Hornbach geeft BRIK op.	-
	vuren	Skantreae	Estland	FSC	10%
	cedrorana	Dekker Hout	-	FSC, stroomt in vanaf jan 2010	-
Praxis	merbau	CanDo 500 en 600 serie van Steffex	Irian Jaya, Indonesië	Nee. Modellen TFT stormen in, in het 4e kwartaal van 2009. In sep 2010 100% TFT merbau.	4.150
	vuren	CanDo 400 serie tuin en balkon van Steffex	Polen	Nee. Vanaf apr 2010 stromen FSC vuren deuren in.	575
	hardhout	CanDo tuin en balkon van Steffex	Indonesië	Nee	850
	tatajuba	CanDo 500 en 600 serie van Steffex	Mato-grosso, Brazilië	FSC	85
Multi-mate	merbau	CanDo 500 5n 600 serie van Steffex, Maestro	Irian Jaya, Indonesië	Nee. Instroom TFT merbau vanaf nov. Maestro TFT vanaf jan. Laatste modellen medio sep 2010 TFT.	-
	vuren	CanDo	Polen	Nee. Vanaf apr 2010 stromen FSC vuren deuren in.	-
	hardhout	CanDo tuin en balkon-deuren	Indonesië	Nee	-
	tatajuba	CanDo	Mato-grosso, Brazilië	FSC	-
	merbau	Skantreae	Indonesië	Nee, (BRIK)	-
	merbau	Austria	Indonesië	TFT (95% van de deuren, de rest niet gecertificeerd)	-
Imabo	merbau	Bruynzeel, Weekamp, Skantreae	Indonesië	Nee. Deuren van Java Deuren en Bruynzeel worden wel in TFT geleverd.	-
	meranti	Weekamp	Indonesië	Nee	-
	meranti / wenge	HBI	?	Nee	-

document ondertekenen, dat het hout wat zij leveren legaal is verkregen, maar deze intentieverklaringen zijn niet door een onafhankelijke partij gecontroleerd. Het beleid van Bouwmaat is erop gericht medio 2010, 60 procent van al het verkochte hout onder een FSC of PEFC certificaat te verkopen, waarbij het uiteindelijke doel 100 procent gecertificeerd hout is. Dit percentage was twee jaar geleden nog 2 procent. Bouwmaat introduceert in 2010 FSC tatajuba balkondeuren in plaats van meranti en merbau en wil medio 2010 alle voordeuren onder het TFT logo verkopen. Ze werkt hiervoor nauw samen met toeleveranciers.

Formido en Praxis vallen onder koepelorganisatie Maxeda. Zij willen vanaf september 2010 uitsluitend houten buitendeuren verkopen die geproduceerd zijn van aantoonbaar duurzaam (FSC, 40 procent) en legaal hout (TFT, 60 procent). Vanaf april 2010 stromen FSC gecertificeerde vuren balkondeuren in en de balkondeuren van FSC tatajuba zullen eind 2009 zijn toegevoegd. De bedrijven bevinden zich nu in een overgangperiode, waarbij het oude assortiment uitstroomt en het nieuwe instroomt. TFT merbau is een tussenstation. De inzet is FSC merbau, waarvan Formido en Praxis verwachten dat het vanaf 2011 leverbaar is. De bedrijven werken samen met Maxeda en toeleveranciers aan het vergroten van het assortiment duurzaam geproduceerd hout. De informatievoorziening over FSC en TFT richting winkelmedewerkers en klanten zal intensiveren. Praxis merkt op dat er nog geen specifieke vraag is naar duurzaam geproduceerd hout. Door promotie van FSC en TFT gecertificeerd hout en het informeren van medewerkers hoopt Praxis vraag te creëren. Ze wil zo een verschuiving realiseren en consumenten bewust laten kiezen voor gecertificeerd hout. Praxis informeert de winkelmedewerkers over de keurmerken en het tijdspad.

Gamma en Karwei zijn verenigd binnen Intergamma en werken met dezelfde toeleveranciers. Zij voeren een vergelijkbaar beleid op houten buitendeuren. Gamma merkt op, dat er wel vraag is naar duurzaam hout, maar dat de consument er niet meer voor wil betalen. Karwei denkt ook dat het niet één van de belangrijkste redenen voor aankoop is. Gamma en Karwei zullen het komende jaar ook de informatievoorziening verder uitbreiden en promoten duurzaam hout via diverse kanalen, zoals de eigen folder en krant. Medewerkers worden op de hoogte gesteld door weekberichten en mailings. Vanaf

september 2010 willen Gamma en Karwei alleen nog maar houten buitendeuren verkopen die geproduceerd zijn van aantoonbaar duurzaam (FSC, 30 procent) en legaal (TFT, 70 procent) hout. Beiden bevinden zich nu in een overgangperiode en werken nauw samen met de toeleverancier. Vanaf april 2010 stromen vuren balkondeuren van FSC gecertificeerd hout in. TFT wordt gezien als tussenstation en de verwachting is, dat in 2011 het merbau FSC gecertificeerd zal zijn. Het merpauh model onder MTCC is ook tijdelijk.

Hornbach stelt dat de vraag naar duurzaam geproduceerd hout langzaam op gang komt. Hornbach heeft meer dan 1000 FSC gecertificeerde producten in het assortiment en geeft dit aan in brochures. In februari introduceert Hornbach cedrorana deuren met het FSC certificaat van Dekker Hout. Daarnaast heeft Skantrae, een belangrijke toeleverancier, FSC houten buitendeuren in de testfase. In de assortimentsdoelstellingen hebben Hornbach en haar toeleveranciers opgenomen dat het percentage duurzaam geproduceerd hout verhoogd wordt. Ze dringt er bij toeleveranciers op aan dat zij gecertificeerd of legaal hout gebruiken. In een persbericht van 18 januari 2010¹¹ stelt Hornbach dat met de introductie van FSC cedrorana deuren en kozijnen "het reduceren van merbau hout dit jaar het thema wordt in houtland Nederland" en dat "het einde van 'fout' hout in de bouw in zicht komt."

DGN retail antwoordt voor Multimate en constateert dat er vraag is naar duurzame producten. Multimate promoot zowel op de winkelvloer als in folders duurzaam geproduceerd hout en heeft voor duurzame producten of diensten het 'Klus Bewust' logo ingevoerd voor de consument. Multimate bevindt zich in een overgangperiode naar aantoonbaar legaal en duurzaam hout voor buitendeuren. De CanDo deuren van Steffex zullen in 2010 in TFT (60 procent) en FSC (40 procent) geleverd worden. Verwacht wordt dat in 2011 FSC merbauhouten buitendeuren leverbaar zijn. Van het merk Austria is 95 procent van de buitendeuren van TFT merbau. Multimate wil zo snel mogelijk duurzaam geproduceerd hout op de markt brengen, maar stelt dat ze daarbij wel afhankelijk is van de toeleveranciers. Het is bij Milieudefensie niet bekend of Multimate ook met Skantrae aan een duurzaam alternatief voor de merbau buitendeuren werkt.

11 http://www.hornbach.nl/home/nl/html/fs_root_ext.html?url=http://www.hornbach.nl/internet/inhalte/nl-presse/a4a2a317a45aed31c12576b0002e3df9.html

Veris Bouwmaterialengroup BV reageert voor de Imabo. Veris heeft een centrale inkoop met magazijn in Echt, maar Imabo vestigingen kunnen ook zelf inkopen bij andere toeleveranciers. Veris ondersteunt de ontwikkeling op het gebied van de duurzame en milieu certificering. Vier aangesloten bedrijven hebben certificering voor de keten van PEFC en FSC ontvangen en meer bedrijven volgen. Veris koopt voor de centrale import ook bij Java Deuren in, die nu TFT hout leveren. Voor de andere merken ontbreken voornog concrete stappen met tijdsplan om illegaal en destructief merbau uit te faseren. Veris geeft aan op alternatieve houtsoorten door te ontwikkelen. Ze wijst daarbij leveranciers op de verantwoordelijkheid voor en het belang van het gebruik van gecertificeerd hout en stelt dat zij dat ook zal afnemen als het beschikbaar is. Veris geeft verder geen toelichting op de bewering in de folder dat al het hout uit duurzaam beheerde bossen komt en niet illegaal is gekapt.

4.4. Deuren import en -productie

Negen bedrijven die houten buitendeuren produceren of verhandelen hebben de vragenlijst van Milieudefensie ingevuld, één bedrijf is overgenomen en zes bedrijven hebben niet gereageerd. De vragenlijst gaat over het assortiment, de afzet en het beleid voor houten buitendeuren. Van drie bedrijven is de showroom bezocht (Bruynzeel, Northgo en Skantrae).

Afzet

Steffex opereert vooral op de Doe-Het-Zelf markt. Het bedrijf signaleert een toename van de vraag naar duurzame alternatieven voor merbau en andere houtsoorten op deze markt. De voorkeur gaat uit naar FSC, maar bij Europees hout hoort PEFC ook tot de mogelijkheden.

De hoofdafnemer van Austria Deuren (8500 merbau deuren in 2008) en Java Deurenfabriek is de bouwgroothandel. Hier is nog nauwelijks vraag naar duurzaam hout en de bouwgroothandel is ook niet bereid er een meerprijs voor te betalen.

Doorwin Groep heeft vier deurenbedrijven in de stal (Kegro, Van Bruchem, Northgo en Tinga Deuren), waarvan er drie hebben gereageerd op de vragenlijst. Kegro Deuren en Van Bruchem hebben opgeteld jaarlijks een afzet van 50 duizend merbau deuren. Zij leveren voornamelijk aan aannemers, de timmerindustrie en woningbouwverenigingen. Er is belangstelling voor duurzaam hout bij woningbouwverenigingen, projectontwikkelaars en gemeenten en sinds kort ook meer bij aannemers. Tinga Deuren heeft in 2008 tegen de 40 duizend deuren afgezet en in de eerste helft van 2009 zo'n 20 duizend. Zij hebben vooral aannemers, de timmerindustrie, woningbouwverenigingen en VVE's in hun klantenkring. Tinga ziet dat er vraag is naar duurzaam hout bij woningcorporaties. Bij aannemers en in de timmerindustrie is er alleen vraag naar duurzaam geproduceerd hout als de opdrachtgever dit eist.

**Gezaagd hout,
Makassar,
Indonesië**

Tabel 3: Assortiment producenten en importeurs

Bedrijf	Houtsoort	Herkomst	Aantoonbaar duurzaam / legaal geproduceerd hout
Steffex (CanDo)	merbau	Indonesië	Restverkoop niet aantoonbaar duurzaam tot sep 2010, dan volledig TFT en doorwerken naar FSC in 2011
	vuren	Polen	FSC
	merpauh	Maleisië	MTCS (tussenoplossing, wordt uitgefaseerd)
	tatajuba	Brazilië	FSC
Java Deurenfabriek	merbau	Indonesië	TFT, 100% in de loop van 2010
	meranti	Indonesië	Keurhout, TFT of FSC
Austria Deuren	merbau	Indonesië	TFT (via Java Deurenfabriek)
	meranti	Indonesië	Keurhout, TFT of FSC (via Java Deurenfabriek)
Kegro Deuren (Doorwin)	merbau	Indonesië	nee
	merbau	Maleisië	FSC of MTCS
	meranti	Indonesië	FSC
	sipo mahonie	Congo	FSC
	beuken	Duitsland	FSC
	sapupira	Brazilië	FSC
Van Bruchem (Doorwin)	merbau	ZO Azië	FSC
	meranti	ZO Azië	FSC
	sapupira	Brazilië	FSC
Dekker hout	cedrorana	Bolivia	FSC
Doornenbal	merbau	Via NI handel	Nee
	sapupira	Brazilië	FSC
	accoya	Nieuw Zeeland en Chili	FSC
	robinia	Hongarije	FSC
Weekamp Deuren BV	merbau	Indonesië	nee
	meranti	Indonesië	Nee

Vervolg tabel 3

Bedrijf	Houtsoort	Herkomst	Aantoonbaar duurzaam / legaal geproduceerd hout
	meranti	Maleisië	FSC
	tatajuba	Brazilië	FSC
	vuren	Tsjechië	Nee
Tinga Deuren & Ramen BV (Doorwin)	merbau	Indonesië/ Maleisië	Nee, deel assortiment in FSC/MTCS uit Maleisië
	meranti	Indonesië/ Maleisië	Nee, deel assortiment FSC uit Indonesië of MTCS uit Maleisië
	iroko	Tropisch Afrika	nee
	oregon pine	Amerika	FSC
	sapupira	Brazilië	FSC
	sipo	Afrika	FSC
	Diverse hardhout voor vlakke deur	diverse	FSC

Dekker hout levert aan zowel de bouwgroothandel als de Doe-Het-Zelf zaken. Bij beiden is de vraag naar duurzaam geproduceerd hout nadrukkelijk aanwezig en een aantal klanten zal in 2010 overgaan op FSC gecertificeerd hout.

Voor Doornenbal vormt merbau maar een klein deel van de deurenhandel. Zij heeft vooral de aannemerij als klant en ziet dat er vraag is naar duurzaam geproduceerd hout bij woningbouwverenigingen en gemeentes.

Weekamp deuren heeft in 2008 en 2009 jaarlijks ongeveer 120 duizend deuren afgezet, waarvan het overgrote deel bestond uit merbau. Haar belangrijkste afzetmarkt bestaat uit bouwgroothandels, aannemers en de timmerindustrie. In 2008 heeft Weekamp nog weinig vraag naar duurzaam geproduceerd hout gesignaleerd, maar in 2009 is deze, met name bij de bouwgroothandels, wel sterk toegenomen.

Beleid

Java Deuren en Steffex zijn direct betrokken bij het opzetten van een gecontroleerde handelsketen van legaal geproduceerd merbau uit Papoea

door hun lidmaatschap van TFT. Dit betekent ook dat de grote klanten van Java Deuren Bruynzeel deuren en Austria Deuren BV overgaan op TFT merbau. Voor Austria Deuren is dat nieuw beleid. Steffex richt zich volledig op duurzame alternatieven voor merbau. Vanaf 2009 heeft zij FSC tatajuba en TFT merbau in de markt gezet en begin 2010 volgen de FSC vuren balkon-deuren. De percentages van de afzet van deze duurzame alternatieven voor merbau zijn in 2009 nog klein, maar zullen in 2010 snel groeien. Ook voor merbau is FSC het geplande eindstation en Steffex verwacht dat er in 2011 FSC merbau op de markt zal komen. Vanaf september 2010 verkoopt ze alleen nog maar buitendeuren van aantoonbaar duurzaam en legaal geproduceerd hout. In de showroom van Bruynzeel deuren vraagt de medewerker zich af, waarom je FSC deuren zou willen, want "daar moet je ook een boom voor omkappen." De medewerker weet wel dat Bruynzeel in 2010 FSC tatajuba deuren zal gaan verkopen.

Ongeveer 20 procent van het aantal deuren in het assortiment van Kegro Deuren bestaat uit FSC. Het bedrijf heeft zijn beleid aangepast

op de volgende punten: gecertificeerd merbau krijgt mondjesmaat voorkeur in productie, gemodificeerde houtsoorten worden door Kegro ontwikkeld en in de markt gezet, alternatieve FSC houtsoorten, zoals sipo mahonie en sapupira, worden volop toegepast. Doelstelling van Kegro deuren is alles legaal en duurzaam te verwerven.

Van Bruchem deuren heeft ongeveer 17 procent FSC gecertificeerde buitendeuren. In 2009 heeft zij qua promotie van FSC buitendeuren hetzelfde beleid gevoerd als in 2008. Zij heeft een 'pull strategie' gebruikt en daarmee het aanbod van FSC laten afhangen van de vraag van woningbouwverenigingen, hun klanten.

Tinga Deuren en Ramen BV vervaardigen de volledige productie van ramen en vlakke deuren uit FSC gecertificeerd hout. Tinga kan beschikken over voldoende FSC hout dankzij directe aanvoerlijnen van Doorwin. Ze verkoopt ongeveer 6 procent FSC gecertificeerde deuren, maar koopt wel veel meer hout gecertificeerd in. Tinga ziet dat FSC steeds beter verkrijgbaar is. Voor merbau is dit lang niet het geval geweest en daarom is zij in 2007 met de toeleverancier een traject naar FSC certificering ingegaan. Sinds mei 2009 is FSC gecertificeerd merbau verkrijgbaar in alle deurdiktes en met een standaard levertijd. Volgens Tinga weerhoudt de meerprijs van gecertificeerd merbau de markt ervan om massaal voor gecertificeerd merbau te kiezen. Tinga streeft naar maximaal gebruik van duurzaam hout en stimuleert klanten om daar voor te kiezen. Het

bedrijf koopt daarnaast zelf zoveel mogelijk gecertificeerd hout in en heeft bijna alle FSC verkrijgbare houtsoorten op voorraad. In de showroom van Norhtgo is alleen niet gecertificeerd merbau opgesteld. De medewerker zegt dat ze wel FSC zouden willen maar "door de hogere kosten daarvan zou er niemand de winkel nog inkomen, zeker nu niet." Enkele van de toeleveranciers zouden wel bezig zijn met certificering en Accoya® hout heeft ook de aandacht.¹²

Dekker Hout produceert alleen buitendeuren in FSC cedrorana. Ze is na 2008 begonnen met de ontwikkeling en productie van een eigen FSC deurenprogramma in Bolivia en de introductie ervan op de Nederlandse markt.

Bij Doornenbal bestaat 80 procent van het assortiment buitendeuren uit FSC en het beleid voor de promotie van FSC is ongewijzigd. Doornenbal signaleert dat in de bouw op dit moment de prijs veel belangrijker is dan FSC.

Bij Weekamp deuren bestaat in 2009 bijna 11 procent van het aantal deuren uit FSC. In 2008 is Weekamp gestart met het uit voorraad leveren van FSC deuren als alternatief voor merbau achterdeuren. In 2010 begint zij met de promotie van FSC tatajuba als alternatief voor merbau voordeuren. De prijs van FSC tatajuba is hoger dan die van merbau, maar Weekamp biedt tatajuba tegen dezelfde prijs aan om het goed in de markt te zetten. Weekamp verwacht in 2010 dat een concessie uit Medan, Indonesië, welke nu Controlled Wood is, FSC gecertificeerd zal worden. In 2010 wordt mede daardoor een verschuiving verwacht naar FSC houten buitendeuren van 8 procent.

In de showroom van Skantrae staan voornamelijk merbauhouten buitendeuren. Volgens de medewerkers hebben ze geen FSC buitendeuren, omdat er niet aan te komen is. Dat vinden ze jammer, maar zij denken dat het probleem is, dat de verschillende houtpartijen in de verwerkingsfabriek niet gescheiden kunnen worden. Ze hopen in de toekomst wel FSC te kunnen leveren. Skantrae biedt alleen maar merbauhouten buitendeuren aan, maar heeft op de website wel de mond vol van de FSC binnendeuren.

De bedrijven die niet reageren zijn Skantrae, Norhtgo, Albo Deuren, Suselbeek Vroomshoop

Acties van importeurs en producenten na rapport 2008

Steffex en Java Deuren zijn direct betrokken bij het TFT programma om enkele kapconcessies in Papoea te certificeren voor duurzaam bosbeheer. Daarbij wordt in eerste instantie, middels een 'Wood Control System' hout van onbekende of verdachte bronnen uitgesloten van de keten. Voor Austria Deuren is het nieuw beleid om deze TFT merbau af te nemen. Kegro deuren heeft in 2009 stappen gezet met de invoering van FSC deuren; 20 procent van het totale aanbod van buitendeuren is nu in FSC. Dekker hout heeft een eigen FSC deurenprogramma opgezet in Bolivia. Weekamp deuren is in 2009 gestart met het uit voorraad leveren van FSC deuren en zet dit in 2010 door met FSC tatajuba. Tinga Deuren zet in 2009 houten buitendeuren van FSC merbau in de markt. Ze benadert de markt pro-actief en creëert zo kansen op het gebied van duurzaam hout.

¹² Dit hout wordt middels acetyleren technisch verduurzaamd. <http://www.accoya.com/accoya.html>

BV, Deurenfabriek Van den Berg BV en Bruynzeel. Zij zijn niet transparant en het is dan ook zeer waarschijnlijk dat zij veel minder stevig inzetten op duurzaam hout. MVO en transparantie gaan hand in hand. Daarnaast leert de ervaring, dat als bedrijven stappen hebben gezet op het gebied van duurzaamheid, zij dit ook graag aan de buitenwereld vertellen.

Bruynzeel heeft wel de stap genomen naar TFT merbau en heeft uitgebreide informatie over milieu en duurzaam bosbeheer op de website. De anderen hebben een groot aantal merbauhouten buitendeuren in het assortiment. Albo Deuren heeft pas onlangs ingezet op FSC en PEFC ketencertificering en loopt dus nog flink achter. Van den Berg Deuren gebruikt voor buitendeuren volgens de website veel merbau, meranti en iroko. Allemaal houtsoorten uit gebieden met een hoog risico op illegale en destructieve kap. Norhtgo, Van den Berg BV en Suselbeek geven geen informatie over milieuzaken op de website.

5. Conclusies en Aanbevelingen

5.1. Conclusies

De samenwerking tussen winkelketens en hun toeleveranciers om alternatieven voor illegaal en destructief gekapt merbau in de markt te zetten, begint haar vruchten af te werpen. Tijdens de winkelinspecties in november 2009 is dit nog maar mondjesmaat te inventariseren. Echter vanaf eind 2009 worden FSC gecertificeerde buitendeuren in merbau, tatajuba en cedrorana in de markt gezet en ook vuren buitendeuren zullen in FSC verkrijgbaar worden. Daarnaast zijn verschillende importeurs/producenten aan de slag gegaan met The Forest Trust (TFT). Ze werken met concessiehouders en partners in Indonesië toe naar aantoonbaar legaal en op termijn FSC gecertificeerd merbau. Imabo valt bij de overige onderzochte winkelketens uit de toon door het ontbreken van een duidelijk beleid op duurzaam hout, met tijdspad voor het invoeren van alternatieven voor het illegaal en destructief gekapt merbau.

De grootste groep Doe-Het-Zelf zaken en bouw-groothandelszaken hebben afgelopen jaar concrete stappen gezet. Zij hebben echter nog niet 100 procent duurzaam en legaal geproduceerd hout. Wel kunnen ze over het algemeen duidelijk aangeven wanneer dit doel bereikt wordt. Inter-gamma belooft eind 2007 binnen twee jaar het illegaal en destructief gekapte merbau uit te faseren. Dit doel zullen zij medio 2010 behalen.

Er moet door de bedrijven nog wel een inspanning geleverd worden om ook aan de consument duidelijk te maken, dat er nu ruime keus is aan alternatieven voor illegaal en destructief gekapte merbau buitendeuren. Voor de CanDo deuren van TFT merbau of met FSC certificaat is voorzien in gedrukte informatie over duurzaam en legaal hout voor buitendeuren.

Ook de achtergrondinformatie en interne opleiding voor winkelmedewerkers moet verder uitgebreid worden, zodat de consument tevens op de winkelvloer goed wordt geïnformeerd. Op dit moment krijg je als consument nog te veel 'broodje aap' verhalen voor je kiezen, als je vraagt naar de duurzaamheid en legaliteit van de houtproductie. Dit verschilt per winkelke-

ten. Imabo spant de kroon door in een folder en magazine te beweren dat al het hout uit duurzaam beheerde bossen komt, terwijl zij hout verkopen uit risicogebieden voor illegale en destructieve kap, zoals Indonesië.

Ook een aantal producenten en importeurs hebben grote stappen gezet. Java Deuren en Steffex hebben het voortouw genomen om illegaal en destructief merbau uit te bannen. Zij zijn direct betrokken bij het opzetten van een gecontroleerde handelsketen van legaal geproduceerd merbau uit Papoea, door hun lidmaatschap van TFT. Steffex ontwikkelt daarnaast ook alternatieven als FSC gecertificeerd tatajuba en vuren. Bedrijven uit de Doorwin groep werken steeds meer met FSC merbau en alternatieve houtsoorten in FSC. Ook Weekamp, Dekker Hout en Doornenbal verkopen meer FSC houten buitendeuren en zetten in op een groei van deze alternatieven.

Er tekent zich een duidelijke scheiding af tussen bedrijven die het initiatief nemen voor een hoger aandeel duurzaam hout in het assortiment en bedrijven die hierin achterblijven. Dit zijn bedrijven die niet reageren op de enquête van Milieudefensie, geen of weinig FSC in het assortiment houten buitendeuren hebben en niet communiceren over beleid op duurzaam hout. Tot deze laatste categorie behoren Skantrae, Norhtgo, Albo Deuren, Suselbeek Vroomshoop BV en Deurenfabriek Van den Berg BV.

5.2. Scorekaart voor winkelketens

Assortiment 2009

Er staan bij alle onderzochte winkelketens nog volop merbau houten buitendeuren uit Indonesië en Maleisië (risicogebieden voor illegale en destructieve kap) zonder certificaat voor duurzaam of legaal bosbeheer. Bij Gamma, Karwei, Praxis, Formido, Bouwmaat, Multimate en Hornbach druppelen eind 2009 de alternatieven binnen. Bij Praxis, Formido (beiden van Maxeda) en Multimate zijn al FSC gecertificeerde buitendeuren van tatajuba te koop. Hornbach verkoopt FSC gecertificeerde vuren tuin-, balkon- en poortdeu-

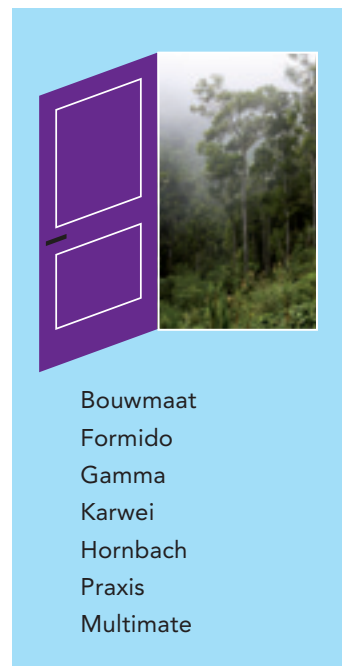
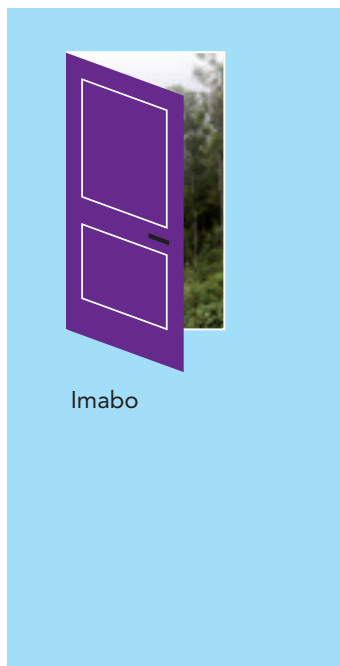
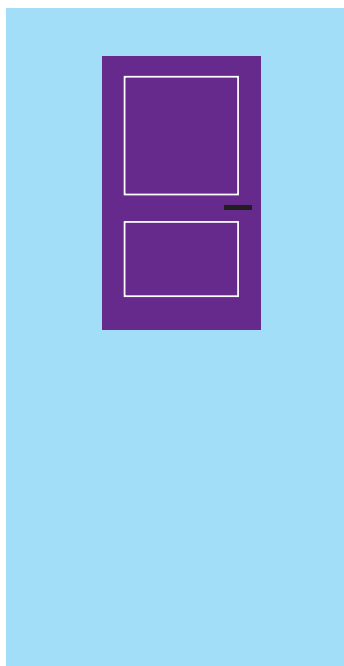

©GREENPEACE/ DANIEL BELTRA

Uitzicht op het Arfak-gebergte op de route van Mokwam naar Manokwari

Scorekaart winkelketens

(deur gesloten, op een kier of open voor duurzame alternatieven)

ren. Bij Praxis, Formido, Karwei, Multimate en Gamma zijn in 2009 ook TFT merbau deuren in de verkoop. Imabo heeft voor de eigen import TFT deuren van Java Deurenfabriek. De aantallen/percentages zijn echter in 2009 nog erg klein en daarom scoren de bedrijven voor 2009 nog matig op het assortiment.

Beleid

De bedrijven Gamma, Karwei, Praxis, Formido, Bouwmaat, Multimate en Hornbach hebben allen goed tot zeer goed beleid ingesteld voor duurzame alternatieven voor het illegaal en destructief gekapte merbauhout. Bij Hornbach en Multimate ontbreekt een duidelijk tijdspad, alhoewel zij wel aangeven dat het aandeel duurzaam hout snel moet groeien. Imabo heeft nog geen duidelijk beleid met tijdspad ontwikkeld voor het uitfasen van illegaal en destructief gekapt merbau. Alleen voor de eigen import wordt TFT merbau gebruikt tegen een meerprijs. De toeleverancier heeft echter ook niets anders meer in huis. Imabo is pas de laatste jaren actiever geworden in de houthandel en is meer gericht op andere bouwmaterialen. Imabo is de enige die daarom matig scoort op beleid, de rest scoort goed.

De conclusie is, dat er een duidelijke scheidingslijn is tussen Imabo en de overige winkelketens. Imabo vormt in zijn eentje de achterhoede.

5.3. Aanbevelingen

Nog steeds is de sector niet gevrijwaard van illegaal en destructief gekapt hout. Merbau is een bedreigde boomsoort, die vaker illegaal dan legaal en vaker destructief dan duurzaam, wordt gekapt. Gelukkig onderneemt de Nederlandse sector stappen om de handel in merbau legaal en duurzaam te maken en zoekt zij naar alternatieven voor merbauhout. Hierbij tekent zich een duidelijkere scheiding af tussen de voorhoede en de 'zwarte schapen'. De voorhoede neemt initiatief voor duurzaam hout met duidelijk beleid en concrete stappen. De 'zwarte schapen' laten het maar gebeuren en gaan net zo lang door met illegaal en destructief gekapt merbau, als dat het voorhanden blijft.

De politiek heeft illegaal gekapt hout nog steeds niet verboden middels wetgeving en laat het dossier duurzaam hout op zijn beloop. Dit betekent dat de inspanningen van de voorhoede worden gefrustreerd door het goedkopere illegaal en destructief gekapte hout dat de 'zwarte schapen' aanbieden. Om deze 'wereld op zijn kop' te veranderen wil Milieudefensie de volgende aanbevelingen doen.

De Nederlandse overheid

- moet zich inzetten voor wetgeving die de handel in illegaal gekapt hout verbiedt. Deze wetgeving moet op een zo kort mogelijke termijn worden ingevoerd. Zo wordt de onderkant van

de markt dichtgetimmerd en krijgen de criminele praktijken van de 'zwarte schapen' geen kans meer.

- stimuleert duurzaam hout op de Nederlandse markt met een pakket aan maatregelen, waar onder andere financiële instrumenten, zoals private vergroening en belastingmaatregelen, in opgenomen zijn. Zo moet duurzaam hout de norm worden in Nederland.

Bij de bedrijven

- moet de achterhoede een inhaalspurt inzetten naar de voorhoede. Dit betekent zonder verder uitstel goed beleid opzetten en uitvoeren. Zo kunnen bedrijven op korte termijn illegaal en destructief gekapt merbau uit faseren, ten bate van aantoonbaar legaal en duurzaam geproduceerd hout.
- zetten de voorlopers hun beleid door om samen met toeleveranciers een gesloten keten op te bouwen van legaal en duurzaam geproduceerd hout.
- moeten de consumenten beter worden geïnformeerd over de keuze voor duurzaam en legaal geproduceerd hout op de winkelvloer, op websites, in communicatiemiddelen en via de winkelmedewerkers. Het is het voor het eerst, dat consumenten op de winkelvloer houten buitendeuren van aantoonbaar duurzaam en legaal hout aantreffen.

Daarnaast vindt Milieudefensie het belangrijk, dat voor de bescherming van de bedreigde boomsoorten die merbauhout leveren, de NGO's, onderzoeksorganisaties en overheden zich inzetten voor het reguleren van de handel in merbau via CITES.¹³

¹³ CITES is de 'Convention on International Trade in Endangered Species'. De soorten die op Appendix II of III zijn opgenomen worden beschermd middels regulering van de handel.

©GREENPEACE/ DMITRI SHAROMOV

Houtkapperskamp in West Papoea

Bijlage 1:

Bezochte vestigingen tweede helft november 2009 per winkelketen

Winkelketen	Aantal	Bezochte vestigingen
Gamma	14	Leiden, Hengelo, Leidschendam, Hardenberg, Barneveld, Amstelveen, Amsterdam (2x), Capelle a/d IJssel, Eindhoven, Geldrop, Oud Beijerland, Lelystad, Weert.
Praxis	19	Utrecht, Harderwijk, Lelystad(2x), Hardenberg, Ede, Amstelveen, Rotterdam, Leiden, Amsterdam(3x), Heemskerk, Delft, Eindhoven, Uden, Houten, Coevorden, Weert
Hornbach	3	Groningen, Alblasterdam en Zaandam
Bouwmaat	3	Ede, Amsterdam en Haarlem
Multimate	3	Musselkanaal, Oosterhout en Haren
Karwei	6	Utrecht, Den Haag, Hengelo, Zaandam, Nieuwegein, Krimpen a/d IJssel.
Imabo	5	Amsterdam, Aalsmeer, Amersfoort (doorgestuurd naar Ermelo wegens verbouwing) en Someren.
Formido	5	Vianen, Leiden, Uden, Leeuwarden, Heinenoord

Bijlage 2:

Geënquêteerde deurenproducenten en -importeurs

Bedrijf (totaal 16)	Ingevuld?
Steffex Handelmaatschappij BV	ja
Skantreae BV	nee
Doorwin / Houtindustrie Norhtgo BV	nee
Austria Deuren BV	ja
Albo Deuren BV	nee
Doorwin / Kegro Deuren B.V.	ja
Doorwin / Van Bruchem Deurenfabriek BV	ja
TimmerSelekt/Doornenbal	ja
TimmerSelekt / Weekamp	ja
Deurenfabriek Suselbeek Vroomshoop BV	nee
Deurenfabriek Van den Berg BV	nee
Java Deurenfabriek BV	ja
Doorwin / Tinga Deuren en Ramen BV	ja
Dekker Hout Vianen	ja
Bruynzeel Deuren	nee
Dehagro deuren / Horizon (nu Bruynzeel Deuren)	n.v.t.

Bijlage 3: Enquête houten buitendeuren

Assortiment buitendeuren

1. Kunt u in onderstaande tabel voor uw assortiment buitendeuren¹⁵ de houtsoort en herkomst van deze producten zo gedetailleerd mogelijk aangeven?

Houtsoort	Toeleverancier	Land van herkomst	Regio/bosgebied
Merbau			
.....			
.....			
.....			
.....			
.....			

2. Hoeveel buitendeuren heeft u geproduceerd in 2008 en in de eerste helft van 2009 en wat is het volume hout wat u hiervoor heeft gebruikt?

	aantal buitendeuren	volume hout (m ³)	volume plaatmateriaal (m ²)
merbau 2008			
merbau 1e helft 2009			
totaal 2008			
totaal 1e helft 2009			

Afzet

3. Welke markt beschouwt u als uw hoofdafnemer? (meerdere antwoorden mogelijk)

- De bouw groothandel
- Doe-het-zelf markten
- Aannemers
- Timmerindustrie
- Export
- Overig, namelijk

4. Kunt u aangeven of er vanuit de markt(en) die u bedient ook vraag is naar duurzaam geproduceerd hout?

.....

.....

.....

.....

¹⁵ Hieronder verstaan we alle buitendeuren, dus naast voordeuren ook bijvoorbeeld balkon- en tuindeuren.

5. Wat is het percentage aantoonbaar duurzaam geproduceerd hout in uw productie buitendeuren? Kunt u dit onderverdelen voor de verschillende certificaten die daarvoor gehanteerd worden (FSC, PEFC, CSA etc.).

.....
.....

Beleid duurzaam geproduceerd hout

6. Is het beleid om legaal of duurzaam geproduceerd hout te gebruiken voor de productie van buitendeuren veranderd ten opzichte van 2008?

- ja nee

7. Zo ja, kunt u dit dan toelichten? Heeft u bijvoorbeeld nieuwe maatregelen genomen om illegaal gekapt merbau hout te weren en duurzaam hout te promoten?

.....
.....
.....
.....

8. Zo nee, kunt u dan aangeven als u beleid heeft voor duurzaam hout of uw staande beleid ook wordt geïmplementeerd? Als u geen beleid heeft voor duurzaam hout, kunt u dan aangeven waarom niet.

.....
.....
.....
.....

9. Welke informatie krijgt u van uw toeleveranciers over duurzaamheid of legaliteit van de houtproductie voor buitendeuren in de bossen of plantages van herkomst?

.....
.....
.....
.....

10. Heeft u nog opmerkingen of vragen naar aanleiding van deze enquête?

.....
.....
.....

11. Bedrijf

Naam

.....

Milieudefensie – Friends of the Earth Netherlands
Postbus 19199
1000 GD Amsterdam
servicelijn: 020 6262 620

service@milieudefensie.nl
www.milieudefensie.nl